

Hyviä toimintatapoja meiltä ja muualta

EU-lainsäädäntö korostaa hyvien toimintatapojen kehittämistä elintarviketurvallisuuden parantamiseksi. Osana toimijoiden ammattitaidon kehittämistä pyritään niin sanotuilla hyvän käytännön ohjeilla lisäämään lainsäädännön tuntemusta ja käytännön toimenpiteiden hallintaa. Suomessakin olemme kannustaneet elinkeinoa tekemään yhteisiä ohjeita sovellettavaksi käytännön toimintaan.

Virallisia, Eviran arvioinnin läpikäyneitä ohjeita on vielä kovin vähän. Työstettävänä on muutamia uusia ohjeluonnoksia muun muassa elintarviketurvallisuuteen, päivittäistavarakauppaan ja hunajantuotantoon liittyen. Yhteistyö ohjeita valmistelleiden organisaatioiden kanssa on ollut sujuvaa, ja toivottavasti se kannustaa myös muita sektoreita tarttumaan yhdessä toimeen. Säästöstaustana ovat elintarvike- ja rehuhygieniasäädökset, jolloin Eviralla on velvollisuus kansalliseen arviointiin. Toivottavaa kuitenkin on, että yhteisiä hyviä toimintatapoja edistetään kansallisen tason ohjeilla ja neuvoilla myös muista lähtökohdista viranomaisohjeiden rinnalla ja tukena. Uskon vahvasti elinkeinon itse valmistelemien ohjeiden edistävän yrittäjien motivaatiota ja siten niiden käytäntöön soveltamista.

Hyvien toimintatapojen levittämistä tarvitaan myös viranomaistoiminnassa. Euroopan komissiolla on elintarvike- ja eläinlääkintätoimiston, FVO:n, kautta merkittävä rooli arvioida yhteisen lainsäädännön toimeenpanoa kaikissa jäsenmaissa. Perinteisten tarkastusmatkojen rinnalla, ja toivottavasti myös niitä korvaamaan, on viime vuosina keskitytty kokonaisvaltaisempaan toiminnan arviointiin. Sen tuloksena on valmistunut myös Suomen oma maaprofiili sekä yhteenveto niin sanotusta maakohtaisesta yleisauditoinnista. Ylpeydellä voimme Suomessa todeta kaikkien EU-jäsenyyden aikana esille tulleiden FVO:n suositusten edellyttämien kotimaisten toimenpiteiden edenneen niin hyvin, että rästissä ei ole ainoatakaan suositusta. Vastaavaan on muista jäsenmaista päässyt vasta Tšekki ja Liettua. Kehitettävää ja siten FVO:n tarkastajien tulevilla käynneillä varmistaamia asioita toki meilläkin on elintarvike-, eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnoissa.

FVO:n tehtävänä ei ole vertailla eri jäsenvaltioita, niiden järjestelmiä tai toimintatapoja toisiinsa. Jäsenmaiden toiveena on ollut aiempaa enemmän tuoda esiin onnistumisia ja saada komissiolta myös myönteistä palautetta. FVO:n auditointien rinnalla olemme Evirassa aktiivisesti valmistelleet EU-tason benchmarking-hanketta. Sen tavoitteena on aluksi käynnistää kuuden jäsenmaan kokeilu, jossa arvioimme toistemme viranomaistoimintaa. Olemme valmistelleet hanketta kuluneen vuoden aikana keskittyen erityisesti vertailtavissa olevien indikaattoreiden löytämiseen siten, ettei järjestelmästä tehdä liian raskasta tai kallista. Hanke keskittyy etenkin laadulliseen itsearviointiin ja sitä seuraavaan toisesta jäsenmaasta tulevan asiantuntijan suorittamaan arviointiin. Aloitamme työn arvioimalla valvonnan riskiperusteisuutta, eri keinoja toimeenpanon varmistamiseksi ja yritysten omavalvonnan valvontaa. Pilottihanke mahdollistaa myös laajemman ISO 9004 -pohjaisen järjestelmäauditoinnin.

Suomessa järjestetään maa- ja metsätalousministeriön johdolla lokakuussa kansainvälinen seminaari vertaisarvioinneista. Etsimme siis todenteolla tapoja oppia toisiltamme ja levittää parhaita käytäntöjä ja toimintatapoja.

Jaana Husu-Kallio
ELT, pääjohtaja, Evira